ΤΣΟΡΛΟΥ

Εδιρνέ-Τσορλού: Σεγιαχετναμέ. Ιω. Σπαθάρη. Θρακικά τ. Ζ' 1936 σ. 162-166

ἔστειλε τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ εἰς τὴν Πύλην τοῦ Κράτους, τὸ δὲ πτῶμα αὐτοῦ ἐτάφη ἐνταῦθα.

Ἐκκινήσαντες καὶ ἐντεῦθεν καὶ διελθόντες πρὸς δυσμὰς τὰ καλῶς καλλιεργούμενα καὶ ἀκμάζοντα χωρία ἐφθάσαμεν εἰς τὸ φρούριον Τσόρλου (Τυρολόης).

Περιγραφὴ τοῦ ἀρχαίου φρουρίου Τυρολόης.

Ὁ κτίτωρ αὐτοῦ εἶναι ὁ Γιάνκο υἱὸς τοῦ Μαδιάν, ὡς λέγουσιν. Ὁ πρῶτος πορθητὴς αὐτοῦ τῷ 720 (Ἐγείρης) ὑπῆρξεν ὁ πορθητὴς τῆς Ἀδριανουπόλεως νικηφόρος Χουδαβεντικιὰρ (Σουλτάνος Μουρὰτ ὁ Α΄). Ἂν καὶ ἀπῆλθεν οὗτος ἐκ Τυρολόης ἀφοῦ μέχρι θεμελίων κατεδάφισε τὸ φρούριον αὐτῆς, οἱ ἄπιστοι, μετὰ τὸν μαρτυρικὸν θάνατον ἐκείνου ἐν Κοσσυφοπεδίῳ, ἐπεσκεύασαν αὐτὸ καὶ εἰς πολλὰ σημεῖα ἀνακαίνισαν ἐκ βάθρων τὸ φρούριον καὶ ὑπήγαγον τοῦτο ὑπὸ τὴν ἰδίαν αὐτῶν κατοχήν.

Ὁ Βαγιαζὶτ Χὰν ὁ Κεραυνὸς ἐκυρίευσε τοῦτο μετέπειτα καὶ πάλιν ἐκρήμνισε τὰ τείχη καὶ τὰς πύλας αὐτοῦ. Καὶ νῦν ὅμως φαίνονται εἰσέτι τὰ ἴχνη τῶν τειχῶν τῆς βορείου πλευρᾶς τῆς πόλεως.

Ὁ Σουλτάνος Μωάμεθ Χὰν ὁ Πορθητὴς ἐκυρίευσε ταύτην βραδύτερον.

Ἡ Τυρολόη εἶναι κωμόπολις ἱερὰ ὑπαγομένη εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ χακίμη (ἄρχοντος, ἱεροδικαστοῦ) Ἀδριανουπόλεως μὲ (βαθμὸν) ἑκατὸν πεντήκοντα (βαλαντίων) ἄσπρων.

Ἡ ὑποδιοίκησις τῆς Τυρολόης ἀποτελεῖται ἀπὸ τριάκοντα χωρία. Εἶναι δ' ἡ Τυρολόη ἕδρα τοποτηρητοῦ διοικητοῦ, ἀρχηγοῦ Γιενιτσάρων, ἀγορανόμου, ἀστυνομικῆς διευθύνσεως.

Ἐν καιρῷ Σουλτανικῆς ἐκστρατείας τὸν λαὸν ἑκάστης χώρας τοῦ Κράτους ὀνομάζουσι μὲ ἓν εἶδος «Ὀρὰν» (μέτρον, γνώμων). Εἰς παρομοίαν περίπτωσιν τὸν κάτοικον τῆς Τυρολόης καλοῦσι μὲ τὸ ὄνομα τοῦ «Βέϊ Οὗλὰν τοῦ Ὀράν» (;).

Ἡ πόλις ἔχει ἐν ὅλῳ τρεῖς χιλιάδας περίπου κεραμοσκεπεῖς μονωρόφους καὶ πολυωρόφους, λιθοκτίστους οἰκίας, ἀποτελούσας δεκαπέντε μουσουλμανικὰς καὶ δεκαπέντε χριστιανικὰς συνοικίας.

Ἰδοὺ τὰ ὀνόματα τῶν κυριωτέρων ἐξ αὐτῶν: Συνοικίαι Ἀραμπαδζὴ-Μπασῆ Μαχαλλεσή, Μουσλιχεδδὶν Ἐφένδη μαχαλλεσῆ, Κετσεδζὴ Ζαδέ, Ἀππὰς-Ζαδέ, Καραδζὰ Ἀχμὲτ Σουλτάν, Μπουρχὰν Ζαδέ, Χισὰρ (Ἀκροπόλεως) Μαχαλλεσή, Ἐλχὰτς Γανί, Μουσταφὰ Ἐφένδη, Ὀδοὺν παζαρὴ (ξυλαγορᾶς) μαχαλλεσή. Ἑκάστη τούτων ἔχει καὶ ἓν μεσδζήτιον,

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

(ΤΣΟΡΛΟΥ)

ἀλλ' εἰς τρία μόνον ἐξ αὐτῶν τελεῖται ἡ ἐπίσημος προσευχὴ τῆς Παρασκευῆς. Ἔχει δὲ καὶ δζαμία μὲ πολυπληθεῖς ἐνορίας, ὡς τὸ τῆς συνοικίας Ἀραμπαδζῆ Μπασῆ μαχαλλεσή, κεραμοσκεπές, τὸ Ἐσκὶ-Δζαμί, ὅπερ δὲν εἶναι μολυβδοσκεπές.

Ἡ Τυρολόη ἔχει φιλανθρωπικὰ ἱδρύματα: τὸ δζαμίον τοῦ πτωχοτροφείου, ἐπ' ὀνόματι τοῦ Σουλτάνου Σουλεϊμὰν Χάν, ἔχον ὑψηλὸν θόλον, ὡραῖον ἐσωτερικὸν διαμέρισμα καὶ αἴθουσαν (σοφᾶν) παραπλεύρως πρὸς τὴν νότιον θύραν. Εἶναι πολὺ φωτεινὸν τέμενος μὲ ἕνα μιναρέν. Ἐπὶ τῆς νοτίου θύρας ὑπάρχει ἐγκεχαραγμένον (εἰς τρεῖς γλώσσας: τουρκικήν, περσικὴν καὶ ἀραβικὴν) τὸ ἑξῆς χρονόγραμμα:

«Ὁ ἄναξ Σουλεϊμάν, ὁ ἱδρυτὴς εὐαγῶν ἱδρυμάτων εὐηρεστήθη νὰ κτίσῃ τὸ ἱερὸν τοῦτο τέμενος. Ἐσυλλογίσθην: Τίς συνέθεσε χρονόγραμμα; Ἠκούσθη τότε ἐναργῶς φωνὴ μυστηριώδης, μαντική, (ἥτις) εἶπε τὸ ἑξῆς χρονόγραμμα: Ἔκτισεν ἤδη τόπον προσευχῆς δι' ἀγάπην Θεοῦ».

Ἔτος 928 (Ἐγείρης).

Ἕτερον χρονόγραμμα ἐπισκευῆς τοῦ δζαμίου τούτου εἶναι ἐγκεχαραγμένον δι' ἐμφανῶν χαρακτήρων ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ τοίχου ἀριστερόθεν εἰς τὸν εἰσερχόμενον ἐκ τῆς θύρας αὐτοῦ, τὸ κάτωθι:

«Προσευχηθεὶς εἶπε χρονόγραμμα ὁ Ἐσιρί: Δόξα τῷ Ἀγαθοδότῃ, τὸ τέμενος κατέστη ἤδη στερεὸν καὶ περικαλλές».

Ἔτος 1006 (Ἐγείρης)

Ἐντὸς τῆς ἀγορᾶς ὑπάρχει τὸ κεραμοσκεπὲς δζαμίον τοῦ Ἔμπουλ Φὲτχ (Πορθητοῦ), ὅπερ ἔχει δώδεκα ἱεροδιδασκαλεῖα, ἀλλ' ὁ μολυβδοσκεπὴς μεδρεσὲς (Κουρσουνλοῦ Μεδρεσέ) τοῦ Σουλεϊμὰν Χὰν πλησίον τοῦ Ἰμαρὲτ-Δζαμὶ ἀκμάζει ἔτι περισσότερον. Οἱ σπουδασταὶ καὶ οἱ διδάσκοντες (;) ἐν αὐτῷ λαμβάνουσι τακτικῶς ἀπὸ τὰ Ἐβκάφια ὅ,τι λόγῳ κατοικίας, τροφίμων, φωτιστικῶν καὶ λοιπῶν κεκανονισμένων ἐπιδομάτων δικαιοῦνται.

Ἔχει ἐπίσης εἴκοσι νηπιαγωγεῖα, ὅπου διδάσκονται ἀνάγνωσιν ἀλφαβηταρίου.

Ἔχει προσέτι δύο πτωχοτροφεῖα, ὅπου χορηγοῦνται ἄφθονα φαγητὰ δὶς τῆς ἡμέρας εἰς ὅλους τοὺς ἐπισκεπτομένους αὐτά.

Ἔχει καὶ πολλὰς κρήνας πηγαίου ὕδατος. Ἐπειδὴ τὸ Τσόρλου εὑρίσκεται ἐπὶ τοποθεσίας θερινῆς βοσκῆς, οἱ κατὰ καιρὸν Σουλτάνοι ἀδυνατοῦντες ἐπαρκῶς νὰ ἀρδεύωσι τὴν περὶ τὴν κωμόπολιν ἔκτασιν καὶ νὰ κορέσωσι τὴν δίψαν τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ (κατοίκων αὐτῆς) καὶ ἄλλας μεγάλας ἐδαπάνησαν περιουσίας διατάξαντες εἰδικῶς ἐκσκαφὴν δεξαμενῶν (κινστερνῶν) ἐν εἴδει φρεάτων, ἐκ τῶν ὁποίων διὰ μαγγανοπηγάδων (κινουμένων δι' ἵππων) ἀντλοῦσι βαθμηδὸν ὕδωρ καὶ διανέμουσιν εἰς τὰς κρήνας.

Αἱ κυριώτεραι κρῆναι αὐτῆς εἶναι:

Πρῶτον ἡ ἀρχαία κρήνη τοῦ Σουλεϊμὰν Χὰν μὲ τὸ ἑξῆς χρονόγραμμα:

«Ὁ ἄναξ Σουλεϊμάν, ἱδρυτὴς ἀγαθοεργῶν καθιδρυμάτων, κάτοχος τῆς θαλάσσης καὶ βασιλεὺς τῆς ξηρᾶς. Ποιήσαι Κύριος αὐτὸν εὐπρόσδεκτον εἰς τὸν παράδεισον. ('Ιδοὺ) ἔφθασε (καὶ) τὸ χρονόγραμμα τῆς Κρήνης:

Δώη αὐτῷ εἰς ἀντιμισθίαν (τῆς κρήνης) τὸ (παραδείσιον νέκταρ) Κεβσέρ.

Ἔτος 925 ('Εγείρης).

(Κατόπιν ἔρχεται) ἡ κρήνη: Νταγὲ Καδὴν τσεσμεσῆ (ἡ κρήνη τῆς τροφοῦ Δεσποίνης), ἀποτελουμένη ἀπὸ τρεῖς πηγὰς ῥέοντος ὕδατος, ἡ κρήνη Κοὺρτ Σεφὲρ ἀγά, ἡ 'Ιμαρὲτ-τσεσμεσί, ἡ 'Αδζὴ-τσεσμὲ (πικρὰ πηγὴ—κρήνη) εἰς τὴν χριστιανικὴν συνοικίαν, ἡ κρήνη τοῦ 'Ιμπραχὶμ 'Εφένδη, τοῦ κρατοῦντος ἡμερολόγιον λογιστοῦ τοῦ Σουλτάνου Μουρὰτ Χὰν τοῦ IV, πλησίον τοῦ 'Ιμαρὲτ-Χανίου, ἡ ἐν τῇ ἀγορᾷ κρήνη τοῦ Σουλεϊμὰν ἀγά, τοποτηρητοῦ τοῦ ἀρχηγοῦ Γιενιτσάρων, καὶ ἄλλαι.

Οἱ τεκιέδες τῆς Τυρολόης.

1) Ὁ τεκὲς τοῦ 'Απδῆ Χαλιφὲ 2) ὁ τοῦ Καραδζὰ 'Αχμὲτ Σουλτὰν 3) ὁ τοῦ Δαοὺτ-Δεδέ. Πάντες οὗτοι εἶναι διάσημοι οὐδοὶ (αὐλαὶ) τῶν ὀπαδῶν τῆς μονοθεϊστικῆς πίστεως.

Ἡ Τυρολόη ἔχει δέκα ὀκτὼ μεγάλα χάνια, διότι κειμένη ἐπὶ τῆς μεγάλης δημοσίας ὁδοῦ, ἡ πόλις αὕτη μεταβάλλεται εἰς ὠκεανὸν ἀνθρώπων δὶς τῆς ἑβδομάδος, λόγῳ ἐμποροπανηγύρεως.

Τὰ χάνια της ὅλα εἶναι στερεὰ καὶ πλούσια. Τέσσαρα δ' ἐκ τούτων ἐξ ὁλοκλήρου μολυβδοσκεπῆ. Εἰς μὲν τὴν ἀγορὰν κεῖνται τὸ 'Αχμὲτ-'Εφένδη-Χάνι, Τακιεδζῆ-Ζαδὲ-Χάνι ἐπὶ δὲ τῆς ὁδοῦ Χηντὴρ ἀγὰ τά: 'Οδα-Μπασῆ-Χάνι, Γιουμουρδζὰκ-Ζαδὲ-Χάνι, 'Ακτσὲ Κοϊλοὺκ ὀγλοῦ Χάνι, 'Οσμὰν-Δεδὲ-Χάνι, Δαοὺδ-Ζαδὲ-Χάνι, Χεδαγιὲτ-Οὐλλάχ- Τσελεπῆ-Χάνι, Κατὴρ-Ναλπαντῆ-Μουσταφᾶ Μπεσὲ Χάνι, Κηζὴλ-Μπὰς-Ζαδὲ-Χάνι, Χασὰμ- Δεδὲ-Χάνι. Ὅλα τὰ Χάνια ταῦτα εἶναι διάσημα μέγαρα ξενοδοχείων.

Λουτρὰ ἔχει δύο: Τὸ πρῶτον εἶναι τὸ τῆς Δαγιε-Χατοὺν-Χαμάμ, διπλοῦν (χωριστὰ δι' ἄνδρας καὶ γυναῖκας), τὸ κτίριον τοῦ ὁποίου εἶναι κομψόν, ὁ δὲ ἀὴρ λίαν εὐχάριστος, ἀλλὰ τὸ ὕδωρ ὑφάλμυρον. Τὸ δὲ 'Ιμαρὲτ-Χαμὰμ εἶναι (ἀνάθημα) τοῦ Σουλτάνου Σουλεϊμὰν Χάν, ἐπίσης διπλοῦν. 'Εκτὸς τούτου ὑπάρχουσιν εἴκοσι ἓξ εἰσέτι περίπου οἰκιακὰ λουτρὰ ἀριστοκρατικῶν οἰκογενειῶν. Διασημότεροι μεταξὺ τῶν προκρίτων τῆς πόλεως εἶ-

ναι οἱ ἑξῆς: Σεμσὶ-Ζαδὲ Τσελεπῆ, Ἀλιμὶ-Ζαδὲ Ἐφένδη, Γαϊρὶ Ἐφένδη, Μπαλῆ Ἐφένδη, ὁ στρατηγὸς Ἀλὶ-Μπεσέ, οἱ Ἀραμπαδζῆ Ζαδέδες. Ἡ πόλις ἔχει ἐν ὅλῳ ἑξακόσια καταστήματα ἀλλὰ δὲν ἔχει μπεζεστένιον. Ἐπειδὴ ὅμως ἐνταῦθα συγκεντροῦνται παντοίου εἴδους ἐπαγγελματίαι, πλεῖστοι δ' ἐξ αὐτῶν διαμένουσιν εἰς τὰ χάνια, τὰ πλεῖστα ἐκ τούτων ἔλαβον μορφὴν μπεζεστενίων, ὅπου εἶναι ἀποτεθησαυρισμένα ὅλα τὰ πολύτιμα ἀντικείμενα καὶ ἐμπορεύματά των.

Τὸ κομψότερον ἐν τούτοις τμῆμα τῆς ἀγορᾶς εἶναι ἐσκεπασμένον, συνέπεσε δὲ νὰ κεῖται παραπλεύρως εἰς τὴν μεγάλην Λεωφόρον. Αἱ δημόσιαι ὁδοί της εἶναι ἐστρωμέναι μὲ λευκοὺς λίθους.

Ἡ ἀγορὰ τῶν παντοπωλῶν ἔτυχε νὰ εὑρεθῇ εἰς μίαν συνοικίαν. Συνελόντι εἰπεῖν, ἐπειδὴ αἱ ἀγοραὶ αὐτῆς εἶναι κεχωρισμέναι κατὰ συντεχνίας τοῦτο προσδίδει ἰδιαιτέραν αἴγλην καὶ λάμψιν εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς ἀγορᾶς παρὰ τὸν πρὸς ἀλλήλας ἀνταγωνισμὸν καὶ ἀντίδρασιν ἑκάστης ἐξ αὐτῶν.

Τὸ κλῖμα τῆς πόλεως εἶναι πολὺ γλυκύ. Ἂν καὶ ἔχει ἀμπέλους, ἡ σταφυλή της δὲν εἶναι περιζήτητος. Ὁ τυρός της εἶναι περιζήτητος καὶ ἐξακουστὸς εἰς τὸ Βυζάντιον, τὴν Ἀραβίαν καὶ τὴν Περσίαν εἰς τοιοῦτον βαθμόν, ὥστε ὁ εἰς τρίμμα τυρὸς τῆς Τυρολόης, ὁ νωπὸς αὐτῆς τυρὸς (ἐν σχήματι) γλώσσης καὶ ὁ κασκάβαλος (κασέρι) αὐτῆς δὲν ὁμοιάζουν οὔτε μὲ τὸν σφιγκτὸν τυρὸν (κατὴκ) τῆς Κεμάχης οὔτε μὲ τὸν τῆς Μυτιλήνης οὔτε μὲ τὸν τυρὸν «Κουρέϊσε» τῆς Δαμασκοῦ, (εἶναι ἀνώτερος ὅλων τούτων), στέλλεται δ' ὡς δῶρον εἰς βασιλεῖς καὶ πλείστας χώρας.

Ὁ τυρὸς τῆς Αἰγύπτου ὁ καλούμενος «δζοὺπν-ι-χαλοὺμ» ἐν συγκρίσει μὲ τὸν τῆς Τυρολόης πολὺ ὑπολείπεται ὡς πρὸς τὴν γεῦσιν ὡς ὁ τῆς Βάρνης. Ἡ δ' ἐξαιρετικὴ ποιότης αὐτῶν ἐξηγεῖται διὰ τοῦ γεγονότος, ὅτι εἰς τὰς πεδιάδας τῆς Τυρολόης βόσκουν εἰς ποίμνια πολλαὶ ἑκατοντάδες χιλιάδων προβάτων, τὰ ὁποῖα ὅλα τρεφόμενα διὰ μυριάδων εἰδῶν χόρτων καὶ ἀνθέων τῶν πεδιάδων καὶ λειμώνων παράγουσιν (ἔξοχον) γάλα.

Ὁ λαὸς τῆς Τυρολόης εὐημερεῖ πολύ. Εἶναι πλούσιος, κάτοχος πολλῶν ἀγαθῶν, ἰδιοκτῆται χιλιάδων προβάτων.

Πρὸς νότον τῆς πόλεως ταύτης ἐπὶ τῆς ἀκτῆς τῆς βυζαντινῆς θαλάσσης (κεῖται) ἡ Ραιδεστὸς (Τεκφοὺρ Νταγὴ καὶ Τεκὶρ Νταγὴ) εἰς ἀπόστασιν ἑνὸς σταθμοῦ ἐντεῦθεν. Ἐπίσης εἰς ἀπόστασιν ἑνὸς (;!) σταθμοῦ (μιᾶς ἡμέρας) πρὸς βορρᾶν κεῖται ἡ πόλις Κὴρκ-Κελισὰ (Κὴρκ-Κίλισὲ—Σαράντα Ἐκκλησίαι) πρὸς δυσμὰς δ' ἡ Ἀδριανούπολις [1]) κεῖται εἰς ἀπόστασιν τεσσάρων σταθμῶν.

Τὰ περίχωρα αὐτῆς ἀποτελοῦνται ἀπὸ χωρία ἀκμάζοντα καὶ πλούσια.

---

1) Διὰ τὴν περιγραφὴν τῆς Ἀδριανουπόλεως ὁ Ἐβλιγᾶ Τσελεπῆ ἀφιεροῖ περὶ τὰς 60 σελίδας τοῦ Γ' τ. τοῦ Σεγιαχετναμέ του.

Τὰ προσκυνήματα τῆς Τυρολόης.

Πρὸς τὸ μέρος τοῦ Κιοπρουδζῆ εἶναι τὸ προσκύνημα: Ὀσμὰν-Δεδὲ ζιγιαρετί. Ἐπειδὴ ὁ λαὸς ὅλης τῆς χώρας τρέφει μεγάλην εὐλάβειαν πρὸς τὸ ἄτομον τοῦ ὁσίου τούτου, ἀθρόος προσέρχεται μὲ διάφορα τάμματα (ταξίματα) εἰς ἐπίσκεψιν (τοῦ προσκυνήματος) αὐτοῦ.

Ὁ Μεβλιὰ Μπεχιστῆ Ἐφένδης κατάγεται ἀπὸ τὴν πόλιν Βιζὲ (Βιζύη). Ἀξιωθεὶς τοῦ τάφου (ἀποθανὼν) ἔφθασεν εἰς τὸν παράδεισον.

Ἐτάφη δ' ἐν Τυρολόῃ ἐν τῇ αὐλῇ κελλίου ἐρημίτου. Ἐπὶ τοῦ ἐπιτυμβίου λίθου του ἐχάραξεν, ἰδίᾳ χειρί, τὸ χρονόγραμμά του:

«Ἀπεδήμησεν ἤδη ὁ μακαρίτης...ἐπιτυχὼν τῆς θείας εὐσπλαχνίας». Ἔχει πολλὰ συγγράμματα. Καὶ ὁ Μεβλιὰ (κύριος) Οὐζοὺν Μπαλῆ ἐφένδης, ὅτε ἀπέθανε διατελῶν καθηγητὴς τοῦ Ἰμαρὲτ ἐτάφη πλησίον τοῦ ἱεροδιδασκαλείου τούτου ἐπὶ τῆς λεωφόρου.

Ὑπῆρξε σοφός, ἐνάρετος ἀνὴρ καὶ συγγραφεὺς μοναδικῆς αὐθεντίας εἰς τὴν ἐπιστήμην τοῦ «Χαδὶς» (Μουσουλμ. παραδόσεις).

Πλήρως θεασάμενοι τὴν πόλιν ταύτην ἐξεκινήσαμεν ἐκ ταύτης πρὸς δυσμὰς καὶ διελθόντες τὴν λιθίνην γέφυραν εἰς τὴν συνοικίαν τῶν χριστιανῶν πλησίον τοῦ Βιρὰν - Καλὲ (κατηρειπωμένον φρούριον), κείμενον ἐπὶ τῆς ὄχθης τοῦ Σοὺρ ἐφθάσαμεν εἰς τὸ χωρίον «Ὀλὰν Μετὶ» καὶ ἐντεῦθεν μετὰ ἑξάωρον πορείαν εἰς τὸ ἀκμαῖον χωρίον «Δουχὰν - Καρηστηρὰν» (ὁ ἀναμιγνύων καπνόν), ὅπερ ἔχει ἑκατὸν οἰκίας, ἓν δζαμίον, καὶ ἓν χάνιον, εἶναι δὲ μέγας σταθμὸς μεταξὺ Τυρολόης καὶ (Λουλὲ -) Μπουργὰς ἀπέχον ἑκατέρωθεν, εἰς ἐποχὴν χειμῶνος, ἓξ ἀκριβῶς ὥρας. Λάκκοι ἑλώδεις καὶ ἀδιαπέραστος πηλὸς σχηματίζονται ἐνταῦθα κατὰ τὸν χειμῶνα.

Ἐκκινήσαντες ἐντεῦθεν πάλιν πρὸς δυσμὰς ἐφθάσαμεν εἰς τὴν πόλιν Μπουργάζ.

Περιγραφὴ τοῦ φρουρίου (Λουλὲ-) Μπουργάζ.

Τοῦτο ἔκτισεν ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰντερoὺν (; ἢ Ἀϊντερoὺν) καὶ ἐδώρησεν εἰς τὸν βασιλέα Ἀλίν, υἱὸν τοῦ Γιάνκο. Τόσον δ' ἤκμασε τὸ φρούριον τοῦτο κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ὥστε ὁ Ἀλὶν διέμενε πότε ἐν Κωνσταντινουπόλει εἰς τὸ Τεκφοὺρ - σεραΐ (αὐτοκρατορικὸν ἀνάκτορον) καὶ πότε διεχείμαζεν ἐν Μπουργάζ, κατὰ δὲ τὸ ἔαρ ἐξήρχετο, πρὸς θερινὴν διαμονήν, εἰς τὰ ὄρη τῆς Στράνδζας.

Ἐθνογραφικὸν Λεξικόν (ΙΖ΄ ἀρχεῖον).
Ιω. Σπαθάρης (ἐκ Παρθενίου ... Θεσσαλονίκης) ἐκφέρει
Θρακικά Ἀθῆναι τ. Ζ΄ 1936 σ. 162–166

ἐπισκευάσθη, ἐπὶ Σηλυβρίας, [illegible] πρὸς δυσμὰς τὰ [illegible] [illegible] καὶ [illegible] χωρὶς [illegible] εἰς τὸ φρούριον Τζόρλον. — Περιγραφὴ τοῦ ἀρχαίου φρουρίου Τυρολόης —

Ὁ κτίτωρ αὐτοῦ εἶναι ὁ Γιάννης υἱὸς τοῦ Μαδιάμ, ὡς λέγουσι.

Ὁ πρῶτος πορθητὴς αὐτοῦ τῷ 720, Σχίσματος, ὑπῆρξε ὁ πορθητὴς τῆς Ἀδριανουπόλεως, νικηφόρος Χουνταβεντικιάρ (Σουλτάνος Μουράτ Α΄). Ἂν καὶ ἐπέζησεν οὕτως ἡ Τυρολόη ἀφοῦ μέχρι [illegible] σήμερον τὸ φρούριον αὐτῆς, ὡς ἄπειρος, μετὰ τὴν [illegible] [illegible] ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐπισκευάσθη αὐτὸ εἰς πολλὰ σημεῖα [illegible] ἐν [illegible] τὸ φρούριον, [illegible] τοῦ τόπου [illegible] αὐτῶν [illegible].

Ὁ Βαγιαζὴτ Χὰν ὁ Κεραυνὸς ἐκυρίευσε τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ πάλιν ἐκρήμνισε τὰ τείχη καὶ τὰς πύλας αὐτῆς [illegible] φαίνονται εἰσέτι τὰ ἴχνη τῶν τειχῶν τοῦ βορείου πλευροῦ τῆς πόλεως.

Ὁ Σουλτάνος Μωάμεθ Χὰν ὁ Πορθητὴς ἐκυρίευσε ταύτην βραδύτερον.

Ἡ Τυρολόη εἶναι κωμόπολις τώρα ὑπαγομένη εἰς τὴν διοίκησιν τοῦ χωρίου (ἀρχαίου [illegible]) Ἀδριανουπόλεως, καὶ (Βαβαιὸν) ἀπέχει πενήντα ([illegible]) ὥρας.

Ἡ ὑποδιοίκησις τῆς Τυρολόης ἀποτελεῖται ἀπὸ τριάκοντα χωρία.

Εἶναι ἡ Τυρολόη ἕδρα τοῦ ἐπισκόπου διοικητοῦ, ἀρχηγοῦ Γενιτσάρων, ἀλλὰ [illegible], ἀρχιερατικῶς [illegible].

Ἐν καιρῷ Σουλτανικῆς ἐκστρατείας τὸν λαὸν [illegible] χώρας Κράβι ὀνομάζουσι τὴν ὁδὸν „Ὀράν" ([illegible]). Ἡ παροικία περιλαμβάνει τοὺς κατοίκους τῆς Τυρολόης καλοῦσι μὲ τὸ ὄνομα τοῦ „Βεὶ Οὐλὰν τοῦ Ὀράν" (;)

Ἡ πόλις ἐν ὅλῳ ἔχει τρεῖς χιλιάδας [illegible], [illegible] καὶ πολυμόρφους, λιθοκτίστους οἰκίας, ἀποτελοῦσα δέκα πέντε μοναστήρια καὶ δέκα πέντε χριστιανικὰς συνοικίας.

(ἀκολουθεῖ)

σ. 162 (στίχοι)

Ἰδοὺ τὰ ὀνόματα τῶν συνοικιῶν ἐξ αὐτῶν συνοικίας
Ἀραμπατζῆ - Μπασῆ Μαχαλεσῆ, Μουσλιχεδδὶν Ἐφένδη Μαχαλεσῆ,
Κετσετζῆ Ζαδέ, Ἀππὰς-Ζαδέ, Καρατζᾶ Ἀχμὲτ Σουλτάν,
Μπουρχὰν Ζαδέ, Χισὰρ (Ἀκρόπολις) Μαχαλεσῆ, Ἐλχὰτ Γανί,
Μουσταφᾶ Ἐφένδη, Ὀδὸς Παζαρὶν (φυλακῶν) Μαχαλεσῆ.
Ἐπάνω τοῦτο ἔχει καὶ τὴν Μεσοχώρια,

(ἀκολουθεῖ)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ἀλλ' εἰς τρία μόνον ἐξ αὐτῶν τελεῖται ἡ ἐπίσημος προσευχὴ τῆς Παρασκευῆς. Ἔχει δὲ καὶ δζαμία μὲ πολυπληθεῖς ἐνορίας, ὡς τὸ τῆς συνοικίας Ἀραμπαδζῆ Μπασῆ μαχαλλεσή, κεραμοσκεπές, τὸ Ἐσκὶ-Δζαμί, ὅπερ δὲν εἶναι μολυβδοσκεπές.

Ἡ Τυρολόη ἔχει φιλανθρωπικὰ ἱδρύματα: τὸ δζαμίον τοῦ πτωχοτροφείου, ἐπ' ὀνόματι τοῦ Σουλτάνου Σουλεϊμὰν Χάν, ἔχον ὑψηλὸν θόλον, ὡραῖον ἐσωτερικὸν διαμέρισμα καὶ αἴθουσαν (σοφᾶν) παραπλεύρως πρὸς τὴν νότιον θύραν. Εἶναι πολὺ φωτεινὸν τέμενος μὲ ἕνα μιναρέν. Ἐπὶ τῆς νοτίου θύρας ὑπάρχει ἐγκεχαραγμένον (εἰς τρεῖς γλώσσας: τουρκικήν, περσικὴν καὶ ἀραβικὴν) τὸ ἑξῆς χρονόγραμμα:

«Ὁ ἄναξ Σουλεϊμάν, ὁ ἱδρυτὴς εὐαγῶν ἱδρυμάτων εὐηρεστήθη νὰ κτίσῃ τὸ ἱερὸν τοῦτο τέμενος. Ἐσυλλογίσθην: Τίς συνέθεσε χρονόγραμμα; Ἠκούσθη τότε ἐναργῶς φωνὴ μυστηριώδης, μαντική, (ἥτις) εἶπε τὸ ἑξῆς χρονόγραμμα: Ἔκτισεν ἤδη τόπον προσευχῆς δι' ἀγάπην Θεοῦ».

Ἔτος 928 (Ἐγείρης).

Ἕτερον χρονόγραμμα ἐπισκευῆς τοῦ δζαμίου τούτου εἶναι ἐγκεχαραγμένον δι' ἐμφανῶν χαρακτήρων ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ τοίχου ἀριστερόθεν εἰς τὸν εἰσερχόμενον ἐκ τῆς θύρας αὐτοῦ, τὸ κάτωθι:

«Προσευχηθεὶς εἶπε χρονόγραμμα ὁ Ἐσιρί: Δόξα τῷ Ἀγαθοδότῃ, τὸ τέμενος κατέστη ἤδη στερεὸν καὶ περικαλλές».

Ἔτος 1006 (Ἐγείρης)

Ἐντὸς τῆς ἀγορᾶς ὑπάρχει τὸ κεραμοσκεπὲς δζαμίον τοῦ Ἔμπουλι Φὲτχ (Πορθητοῦ), ὅπερ ἔχει δώδεκα ἱεροδιδασκαλεῖα, ἀλλ' ὁ μολυβδοσκεπὴς μεδρεσὲς (Κουρσουνλοῦ Μεδρεσέ) τοῦ Σουλεϊμὰν Χὰν πλησίον τοῦ Ἰμαρὲτ-Δζαμὶ ἀκμάζει ἔτι περισσότερον. Οἱ σπουδασταὶ καὶ οἱ διδάσκοντες (;) ἐν αὐτῷ λαμβάνουσι τακτικῶς ἀπὸ τὰ Ἐβκάφια ὅ,τι λόγῳ κατοικίας, τροφίμων, φωτιστικῶν καὶ λοιπῶν κεκανονισμένων ἐπιδομάτων δικαιοῦνται.

Ἔχει ἐπίσης εἴκοσι νηπιαγωγεῖα, ὅπου διδάσκονται ἀνάγνωσιν ἀλφαβηταρίου.

Ἔχει προσέτι δύο πτωχοτροφεῖα, ὅπου χορηγοῦνται ἄφθονα φαγητὰ δὶς τῆς ἡμέρας εἰς ὅλους τοὺς ἐπισκεπτομένους αὐτά.

Ἔχει καὶ πολλὰς κρήνας πηγαίου ὕδατος. Ἐπειδὴ τὸ Τσόρλου εὑρίσκεται ἐπὶ τοποθεσίας θερινῆς βοσκῆς, οἱ κατὰ καιρὸν Σουλτάνοι ἀδυνατοῦντες ἐπαρκῶς νὰ ἀρδεύωσι τὴν περὶ τὴν κωμόπολιν ἔκτασιν καὶ νὰ κορέσωσι τὴν δίψαν τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ (κατοίκων αὐτῆς) καὶ ἄλλας μεγάλας ἐδαπάνησαν περιουσίας διατάξαντες εἰδικῶς ἐκσκαφὴν δεξαμενῶν (κινστερνῶν) ἐν εἴδει φρεάτων, ἐκ τῶν ὁποίων διὰ μαγγανοπηγάδων (κινουμένων δι' ἵππων) ἀντλοῦσι βαθμηδὸν ὕδωρ καὶ διανέμουσιν εἰς τὰς κρήνας.

Αἱ κυριώτεραι κρῆναι αὐτῆς εἶναι:

Πρῶτον ἡ ἀρχαία κρήνη τοῦ Σουλεϊμὰν Χὰν μὲ τὸ ἑξῆς χρονόγραμμα:

«Ὁ ἄναξ Σουλεϊμάν, ἱδρυτὴς ἀγαθοεργῶν καθιδρυμάτων, κάτοχος τῆς θαλάσσης καὶ βασιλεὺς τῆς ξηρᾶς. Ποιήσαι Κύριος αὐτὸν εὐπρόσδεκτον εἰς τὸν παράδεισον. (Ἰδοὺ) ἔφθασε (καὶ) τὸ χρονόγραμμα τῆς Κρήνης:

Δώη αὐτῷ εἰς ἀντιμισθίαν (τῆς κρήνης) τὸ (παραδείσιον νέκταρ) Κεβσέρ.

Ἔτος 925 (Ἐγείρης).

(Κατόπιν ἔρχεται) ἡ κρήνη: Νταγιὲ Καδὴν τσεσμεσῆ (ἡ κρήνη τῆς τροφοῦ Δεσποίνης), ἀποτελουμένη ἀπὸ τρεῖς πηγὰς ῥέοντος ὕδατος, ἡ κρήνη Κοὺρτ Σεφὲρ ἀγά, ἡ Ἰμαρὲτ-τσεσμεσί, ἡ Ἀδζὴ-τσεσμὲ (πικρὰ πηγὴ—κρήνη) εἰς τὴν χριστιανικὴν συνοικίαν, ἡ κρήνη τοῦ Ἰμπραχὶμ Ἐφένδη, τοῦ κρατοῦντος ἡμερολόγιον λογιστοῦ τοῦ Σουλτάνου Μουρὰτ Χὰν τοῦ IV, πλησίον τοῦ Ἰμαρὲτ-Χανίου, ἡ ἐν τῇ ἀγορᾷ κρήνη τοῦ Σουλεϊμὰν ἀγά, τοποτηρητοῦ τοῦ ἀρχηγοῦ Γιενιτσάρων, καὶ ἄλλαι.

Οἱ τεκιέδες τῆς Τυρολόης.

1) Ὁ τεκιὲς τοῦ Ἀπδῆ Χαλιφὲ 2) ὁ τοῦ Καραδζὰ Ἀχμὲτ Σουλτὰν 3) ὁ τοῦ Δαοὺτ-Δεδέ. Πάντες οὗτοι εἶναι διάσημοι οὐδοὶ (αὐλαὶ) τῶν οπαδῶν τῆς μονοθεϊστικῆς πίστεως.

Ἡ Τυρολόη ἔχει δέκα ὀκτὼ μεγάλα χάνια, διότι κειμένη ἐπὶ τῆς μεγάλης δημοσίας ὁδοῦ, ἡ πόλις αὐτη μεταβάλλεται εἰς ὠκεανὸν ἀνθρώπων δὶς τῆς ἑβδομάδος, λόγῳ ἐμποροπανηγύρεως.

Τὰ χάνια της ὅλα εἶναι στερεὰ καὶ πλούσια. Τέσσαρα δ' ἐκ τούτων ἐξ ὁλοκλήρου μολυβδοσκεπῆ. Εἰς μὲν τὴν ἀγορὰν κεῖνται τὸ Ἀχμὲτ-Ἐφένδη-Χάνι, Τακιεδζῆ-Ζαδὲ-Χάνι ἐπὶ δὲ τῆς ὁδοῦ Χηντὴρ ἀγὰ τά: Ὀδα-Μπασῆ-Χάνι, Γιουμουρδζὰκ-Ζαδὲ-Χάνι, Ἀκτσὲ Κοϊλοὺκ ὀγλοῦ Χάνι, Ὀσμὰν-Δεδὲ-Χάνι, Δαοὺδ-Ζαδὲ-Χάνι, Χεδαγιὲτ-Οὐλλάχ- Τσελεπῆ-Χάνι, Κατὴρ-Ναλπαντῆ-Μουσταφᾶ Μπεσὲ Χάνι, Κηζὴλ-Μπὰς-Ζαδὲ-Χάνι, Χασὰμ- Δεδὲ-Χάνι. Ὅλα τὰ Χάνια ταῦτα εἶναι διάσημα μέγαρα ξενοδοχείων.

Λουτρὰ ἔχει δύο: Τὸ πρῶτον εἶναι τὸ τῆς Δαγιε-Χατοὺν-Χαμάμ, διπλοῦν (χωριστὰ δι' ἄνδρας καὶ γυναῖκας), τὸ κτίριον τοῦ ὁποίου εἶναι κομψόν, ὁ δὲ ἀὴρ λίαν εὐχάριστος, ἀλλὰ τὸ ὕδωρ ὑφάλμυρον. Τὸ δὲ Ἰμαρὲτ-Χαμὰμ εἶναι (ἀνάθημα) τοῦ Σουλτάνου Σουλεϊμὰν Χάν, ἐπίσης διπλοῦν. Ἐκτὸς τούτου ὑπάρχουσιν εἴκοσι ἓξ εἰσέτι περίπου οἰκιακὰ λουτρὰ ἀριστοκρατικῶν οἰκογενειῶν. Διασημότεροι μεταξὺ τῶν προκρίτων τῆς πόλεως εἶ-

ναι οἱ ἑξῆς: Σεμσὶ-Ζαδὲ Τσελεπῆ, 'Αλιμὶ-Ζαδὲ 'Εφένδη, Γαϊρὶ 'Εφένδη, Μπαλῆ 'Εφένδη, ὁ στρατηγὸς 'Αλὶ-Μπεσέ, οἱ 'Αραμπαδζῆ Ζαδέδες. 'Η πόλις ἔχει ἐν ὅλῳ ἑξακόσια καταστήματα ἀλλὰ δὲν ἔχει μπεζεστένιον. 'Επειδὴ ὅμως ἐνταῦθα συγκεντροῦνται παντοίου εἴδους ἐπαγγελματίαι, πλεῖστοι δ' ἐξ αὐτῶν διαμένουσιν εἰς τὰ χάνια, τὰ πλεῖστα ἐκ τούτων ἔλαβον μορφὴν μπεζεστενίων, ὅπου εἶναι ἀποτεθησαυρισμένα ὅλα τὰ πολύτιμα ἀντικείμενα καὶ ἐμπορεύματά των.

Τὸ κομψότερον ἐν τούτοις τμῆμα τῆς ἀγορᾶς εἶναι ἐσκεπασμένον, συνέπεσε δὲ νὰ κεῖται παραπλεύρως εἰς τὴν μεγάλην Λεωφόρον. Αἱ δημόσιαι ὁδοί της εἶναι ἐστρωμέναι μὲ λευκοὺς λίθους.

'Η ἀγορὰ τῶν παντοπωλῶν ἔτυχε νὰ εὑρεθῇ εἰς μίαν συνοικίαν. Συνελόντι εἰπεῖν, ἐπειδὴ αἱ ἀγοραὶ αὐτῆς εἶναι κεχωρισμέναι κατὰ συντεχνίας τοῦτο προσδίδει ἰδιαιτέραν αἴγλην καὶ λάμψιν εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς ἀγορᾶς παρὰ τὸν πρὸς ἀλλήλας ἀνταγωνισμὸν καὶ ἀντίδρασιν ἑκάστης ἐξ αὐτῶν.

Τὸ κλῖμα τῆς πόλεως εἶναι πολὺ γλυκύ. Ἂν καὶ ἔχει ἀμπέλους, ἡ σταφυλή της δὲν εἶναι περιζήτητος. 'Ο τυρός της εἶναι περιζήτητος καὶ ἐξακουστὸς εἰς τὸ Βυζάντιον, τὴν 'Αραβίαν καὶ τὴν Περσίαν εἰς τοιοῦτον βαθμόν, ὥστε ὁ εἰς τρίμμα τυρὸς τῆς Τυρολόης, ὁ νωπὸς αὐτῆς τυρὸς (ἐν σχήματι) γλώσσης καὶ ὁ κασκάβαλος (κασέρι) αὐτῆς δὲν ὁμοιάζουν οὔτε μὲ τὸν σφιγκτὸν τυρὸν (κατὴκ) τῆς Κεμάχης οὔτε μὲ τὸν τῆς Μυτιλήνης οὔτε μὲ τὸν τυρὸν «Κουρέϊσε» τῆς Δαμασκοῦ, (εἶναι ἀνώτερος ὅλων τούτων), στέλλεται δ' ὡς δῶρον εἰς βασιλεῖς καὶ πλείστας χώρας.

'Ο τυρὸς τῆς Αἰγύπτου ὁ καλούμενος «δζούπν-ι-χαλοὺμ» ἐν συγκρίσει μὲ τὸν τῆς Τυρολόης πολὺ ὑπολείπεται ὡς πρὸς τὴν γεῦσιν ὡς ὁ τῆς Βάρνης. 'Η δ' ἐξαιρετικὴ ποιότης αὐτῶν ἐξηγεῖται διὰ τοῦ γεγονότος, ὅτι εἰς τὰς πεδιάδας τῆς Τυρολόης βόσκουν εἰς ποίμνια πολλαὶ ἑκατοντάδες χιλιάδων προβάτων, τὰ ὁποῖα ὅλα τρεφόμενα διὰ μυριάδων εἰδῶν χόρτων καὶ ἀνθέων τῶν πεδιάδων καὶ λειμώνων παράγουσιν (ἔξοχον) γάλα.

'Ο λαὸς τῆς Τυρολόης εὐημερεῖ πολύ. Εἶναι πλούσιος, κάτοχος πολλῶν ἀγαθῶν, ἰδιοκτῆται χιλιάδων προβάτων.

Πρὸς νότον τῆς πόλεως ταύτης ἐπὶ τῆς ἀκτῆς τῆς βυζαντινῆς θαλάσσης (κεῖται) ἡ Ραιδεστὸς (Τεκφοὺρ Νταγὴ καὶ Τεκὶρ Νταγὴ) εἰς ἀπόστασιν ἑνὸς σταθμοῦ ἐντεῦθεν. 'Επίσης εἰς ἀπόστασιν ἑνὸς (;!) σταθμοῦ (μιᾶς ἡμέρας) πρὸς βορρᾶν κεῖται ἡ πόλις Κὴρκ-Κελισὰ (Κὴρκ-Κίλισὲ—Σαράντα 'Εκκλησίαι) πρὸς δυσμὰς δ' ἡ 'Αδριανούπολις [1]) κεῖται εἰς ἀπόστασιν τεσσάρων σταθμῶν.

Τὰ περίχωρα αὐτῆς ἀποτελοῦνται ἀπὸ χωρία ἀκμάζοντα καὶ πλούσια.

---

1) Διὰ τὴν περιγραφὴν τῆς 'Αδριανουπόλεως ὁ 'Εβλιγᾶ Τσελεπῆ ἀφιεροῖ περὶ τὰς 60 σελίδας τοῦ Γ' τ. τοῦ Σεγιαχετναμέ του.

Τὰ προσκυνήματα τῆς Τυρολόης.

Πρὸς τὸ μέρος τοῦ Κιοπρουδζῆ εἶναι τὸ προσκύνημα: Ὀσμὰν-Δεδὲ ζιγιαρετί. Ἐπειδὴ ὁ λαὸς ὅλης τῆς χώρας τρέφει μεγάλην εὐλάβειαν πρὸς τὸ ἄτομον τοῦ ὁσίου τούτου, ἀθρόος προσέρχεται μὲ διάφορα τάμματα (ταξίματα) εἰς ἐπίσκεψιν (τοῦ προσκυνήματος) αὐτοῦ.

Ὁ Μεβλιὰ Μπεχιστῆ Ἐφένδης κατάγεται ἀπὸ τὴν πόλιν Βιζὲ (Βιζύη). Ἀξιωθεὶς τοῦ τάφου (ἀποθανὼν) ἔφθασεν εἰς τὸν παράδεισον.

Ἐτάφη δ' ἐν Τυρολόῃ ἐν τῇ αὐλῇ κελλίου ἐρημίτου. Ἐπὶ τοῦ ἐπιτυμβίου λίθου του ἐχάραξεν, ἰδίᾳ χειρί, τὸ χρονόγραμμά του:

«Ἀπεδήμησεν ἤδη ὁ μακαρίτης...ἐπιτυχὼν τῆς θείας εὐσπλαχνίας». Ἔχει πολλὰ συγγράμματα. Καὶ ὁ Μεβλιὰ (κύριος) Οὐζοὺν Μπαλῆ ἐφένδης, ὅτε ἀπέθανε διατελῶν καθηγητὴς τοῦ Ἰμαρὲτ ἐτάφη πλησίον τοῦ ἱεροδιδασκαλείου τούτου ἐπὶ τῆς λεωφόρου.

Ὑπῆρξε σοφός, ἐνάρετος ἀνὴρ καὶ συγγραφεὺς μοναδικῆς αὐθεντίας εἰς τὴν ἐπιστήμην τοῦ «Χαδὶς» (Μουσουλμ. παραδόσεις).

Πλήρως θεασάμενοι τὴν πόλιν ταύτην ἐξεκινήσαμεν ἐκ ταύτης πρὸς δυσμὰς καὶ διελθόντες τὴν λιθίνην γέφυραν εἰς τὴν συνοικίαν τῶν χριστιανῶν πλησίον τοῦ Βιρὰν-Καλὲ (κατηρειπωμένον φρούριον), κείμενον ἐπὶ τῆς ὄχθης τοῦ Σοὺρ ἐφθάσαμεν εἰς τὸ χωρίον «Ὀλὰν Μετὶ» καὶ ἐντεῦθεν μετὰ ἑξάωρον πορείαν εἰς τὸ ἀκμαῖον χωρίον «Δουχὰν - Καρηστηρὰν» (ὁ ἀναμιγνύων καπνόν), ὅπερ ἔχει ἑκατὸν οἰκίας, ἓν δζαμίον, καὶ ἓν χάνιον, εἶναι δὲ μέγας σταθμὸς μεταξὺ Τυρολόης καὶ (Λουλὲ-) Μπουργὰς ἀπέχον ἑκατέρωθεν, εἰς ἐποχὴν χειμῶνος, ἓξ ἀκριβῶς ὥρας. Λάκκοι ἑλώδεις καὶ ἀδιαπέραστος πηλὸς σχηματίζονται ἐνταῦθα κατὰ τὸν χειμῶνα.

Ἐκκινήσαντες ἐντεῦθεν πάλιν πρὸς δυσμὰς ἐφθάσαμεν εἰς τὴν πόλιν Μπουργάζ.

Περιγραφὴ τοῦ φρουρίου (Λουλὲ-) Μπουργάζ.

Τοῦτο ἔκτισεν ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰντεροὺν (; ἢ Ἀϊντεροὺν) καὶ ἐδώρησεν εἰς τὸν βασιλέα Ἀλίν, υἱὸν τοῦ Γιάνκο. Τόσον δ' ἤκμασε τὸ φρούριον τοῦτο κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ὥστε ὁ Ἀλὶν διέμενε πότε ἐν Κωνσταντινουπόλει εἰς τὸ Τεκφοὺρ-σεράϊ (αὐτοκρατορικὸν ἀνάκτορον) καὶ πότε διεχείμαζεν ἐν Μπουργάζ, κατὰ δὲ τὸ ἔαρ ἐξήρχετο, πρὸς θερινὴν διαμονήν, εἰς τὰ ὄρη τῆς Στράνδζας.

ἔστειλε τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ εἰς τὴν Πύλην τοῦ Κράτους, τὸ δὲ πτῶμα αὐτοῦ ἐτάφη ἐνταῦθα.

Ἐκκινήσαντες καὶ ἐντεῦθεν καὶ διελθόντες πρὸς δυσμὰς τὰ καλῶς καλλιεργούμενα καὶ ἀκμάζοντα χωρία ἐφθάσαμεν εἰς τὸ φρούριον Τσόρλου (Τυρολόης).

Περιγραφὴ τοῦ ἀρχαίου φρουρίου Τυρολόης.

Ὁ κτίτωρ αὐτοῦ εἶναι ὁ Γιάνκο υἱὸς τοῦ Μαδιάν, ὡς λέγουσιν. Ὁ πρῶτος πορθητὴς αὐτοῦ τῷ 720 (Ἐγείρης) ὑπῆρξεν ὁ πορθητὴς τῆς Ἀδριανουπόλεως νικηφόρος Χουδαβεντικιὰρ (Σουλτάνος Μουρὰτ ὁ Α΄). Ἂν καὶ ἀπῆλθεν οὗτος ἐκ Τυρολόης ἀφοῦ μέχρι θεμελίων κατεδάφισε τὸ φρούριον αὐτῆς, οἱ ἄπιστοι, μετὰ τὸν μαρτυρικὸν θάνατον ἐκείνου ἐν Κοσσυφοπεδίῳ, ἐπεσκεύασαν αὐτὸ καὶ εἰς πολλὰ σημεῖα ἀνακαίνισαν ἐκ βάθρων τὸ φρούριον καὶ ὑπήγαγον τοῦτο ὑπὸ τὴν ἰδίαν αὐτῶν κατοχήν.

Ὁ Βαγιαζὶτ Χὰν ὁ Κεραυνὸς ἐκυρίευσε τοῦτο μετέπειτα καὶ πάλιν ἐκρήμνισε τὰ τείχη καὶ τὰς πύλας αὐτοῦ. Καὶ νῦν ὅμως φαίνονται εἰσέτι τὰ ἴχνη τῶν τειχῶν τῆς βορείου πλευρᾶς τῆς πόλεως.

Ὁ Σουλτάνος Μωάμεθ Χὰν ὁ Πορθητὴς ἐκυρίευσε ταύτην βραδύτερον.

Ἡ Τυρολόη εἶναι κωμόπολις ἱερὰ ὑπαγομένη εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ χακίμη (ἄρχοντος, ἱεροδικαστοῦ) Ἀδριανουπόλεως μὲ (βαθμὸν) ἑκατὸν πεντήκοντα (βαλαντίων) ἄσπρων.

Ἡ ὑποδιοίκησις τῆς Τυρολόης ἀποτελεῖται ἀπὸ τριάκοντα χωρία. Εἶναι δ' ἡ Τυρολόη ἕδρα τοποτηρητοῦ διοικητοῦ, ἀρχηγοῦ Γιενιτσάρων, ἀγορανόμου, ἀστυνομικῆς διευθύνσεως.

Ἐν καιρῷ Σουλτανικῆς ἐκστρατείας τὸν λαὸν ἑκάστης χώρας τοῦ Κράτους ὀνομάζουσι μὲ ἓν εἶδος «Ὀρὰν» (μέτρον, γνώμων). Εἰς παρομοίαν περίπτωσιν τὸν κάτοικον τῆς Τυρολόης καλοῦσι μὲ τὸ ὄνομα τοῦ «Βέϊ Οὐλὰν τοῦ Ὀράν» (;).

Ἡ πόλις ἔχει ἐν ὅλῳ τρεῖς χιλιάδας περίπου κεραμοσκεπεῖς μονωρόφους καὶ πολυωρόφους, λιθοκτίστους οἰκίας, ἀποτελούσας δεκαπέντε μουσουλμανικὰς καὶ δεκαπέντε χριστιανικὰς συνοικίας.

Ἰδοὺ τὰ ὀνόματα τῶν κυριωτέρων ἐξ αὐτῶν: Συνοικίαι Ἀραμπαδζῆ-Μπασῆ Μαχαλλεσή, Μουσλιχεδδὶν Ἐφένδη μαχαλλεσῆ, Κετσεδζῆ Ζαδέ, Ἀππὰς-Ζαδέ, Καραδζὰ Ἀχμὲτ Σουλτάν, Μπουρχὰν Ζαδέ, Χισὰρ-(Ἀκροπόλεως) Μαχαλλεσή, Ἐλχὰτς Γανί, Μουσταφὰ Ἐφένδη, Ὀδοὺν παζαρὴ (ξυλαγορᾶς) μαχαλλεσή. Ἑκάστη τούτων ἔχει καὶ ἓν μεσδζήτιον,

ἀλλ' εἰς τρία μόνον ἐξ αὐτῶν τελεῖται ἡ ἐπίσημος προσευχὴ τῆς Παρασκευῆς. Ἔχει δὲ καὶ δζαμία μὲ πολυπληθεῖς ἐνορίας, ὡς τὸ τῆς συνοικίας Ἀραμπαδζῆ Μπασῆ μαχαλλεσή, κεραμοσκεπές, τὸ Ἐσκὶ-Δζαμί, ὅπερ δὲν εἶναι μολυβδοσκεπές.

Ἡ Τυρολόη ἔχει φιλανθρωπικὰ ἱδρύματα: τὸ δζαμίον τοῦ πτωχοτροφείου, ἐπ' ὀνόματι τοῦ Σουλτάνου Σουλεϊμὰν Χάν, ἔχον ὑψηλὸν θόλον, ὡραῖον ἐσωτερικὸν διαμέρισμα καὶ αἴθουσαν (σοφᾶν) παραπλεύρως πρὸς τὴν νότιον θύραν. Εἶναι πολὺ φωτεινὸν τέμενος μὲ ἕνα μιναρέν. Ἐπὶ τῆς νοτίου θύρας ὑπάρχει ἐγκεχαραγμένον (εἰς τρεῖς γλώσσας: τουρκικήν, περσικὴν καὶ ἀραβικὴν) τὸ ἑξῆς χρονόγραμμα:

«Ὁ ἄναξ Σουλεϊμάν, ὁ ἱδρυτὴς εὐαγῶν ἱδρυμάτων εὐηρεστήθη νὰ κτίσῃ τὸ ἱερὸν τοῦτο τέμενος. Ἐσυλλογίσθην: Τίς συνέθεσε χρονόγραμμα; Ἠκούσθη τότε ἐναργῶς φωνὴ μυστηριώδης, μαντική, (ἥτις) εἶπε τὸ ἑξῆς χρονόγραμμα: Ἔκτισεν ἤδη τόπον προσευχῆς δι' ἀγάπην Θεοῦ».

Ἔτος 928 (Ἐγείρης).

Ἕτερον χρονόγραμμα ἐπισκευῆς τοῦ δζαμίου τούτου εἶναι ἐγκεχαραγμένον δι' ἐμφανῶν χαρακτήρων ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ τοίχου ἀριστερόθεν εἰς τὸν εἰσερχόμενον ἐκ τῆς θύρας αὐτοῦ, τὸ κάτωθι:

«Προσευχηθεὶς εἶπε χρονόγραμμα ὁ Ἐσιρί: Δόξα τῷ Ἀγαθοδότῃ, τὸ τέμενος κατέστη ἤδη στερεὸν καὶ περικαλλές».

Ἔτος 1006 (Ἐγείρης)

Ἐντὸς τῆς ἀγορᾶς ὑπάρχει τὸ κεραμοσκεπὲς δζαμίον τοῦ Ἔμπουλ Φὲτχ (Πορθητοῦ), ὅπερ ἔχει δώδεκα ἱεροδιδασκαλεῖα, ἀλλ' ὁ μολυβδοσκεπὴς μεδρεσὲς (Κουρσουνλοῦ Μεδρεσέ) τοῦ Σουλεϊμὰν Χὰν πλησίον τοῦ Ἰμαρὲτ-Δζαμὶ ἀκμάζει ἔτι περισσότερον. Οἱ σπουδασταὶ καὶ οἱ διδάσκοντες (;) ἐν αὐτῷ λαμβάνουσι τακτικῶς ἀπὸ τὰ Ἐβκάφια ὅ,τι λόγῳ κατοικίας, τροφίμων, φωτιστικῶν καὶ λοιπῶν κεκανονισμένων ἐπιδομάτων δικαιοῦνται.

Ἔχει ἐπίσης εἴκοσι νηπιαγωγεῖα, ὅπου διδάσκονται ἀνάγνωσιν ἀλφαβηταρίου.

Ἔχει προσέτι δύο πτωχοτροφεῖα, ὅπου χορηγοῦνται ἄφθονα φαγητὰ δὶς τῆς ἡμέρας εἰς ὅλους τοὺς ἐπισκεπτομένους αὐτά.

Ἔχει καὶ πολλὰς κρήνας πηγαίου ὕδατος. Ἐπειδὴ τὸ Τσόρλου εὑρίσκεται ἐπὶ τοποθεσίας θερινῆς βοσκῆς, οἱ κατὰ καιρὸν Σουλτάνοι ἀδυνατοῦντες ἐπαρκῶς νὰ ἀρδεύωσι τὴν περὶ τὴν κωμόπολιν ἔκτασιν καὶ νὰ κορέσωσι τὴν δίψαν τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ (κατοίκων αὐτῆς) καὶ ἄλλας μεγάλας ἐδαπάνησαν περιουσίας διατάξαντες εἰδικῶς ἐκσκαφὴν δεξαμενῶν (κινστερνῶν) ἐν εἴδει φρεάτων, ἐκ τῶν ὁποίων διὰ μαγγανοπηγάδων (κινουμένων δι' ἵππων) ἀντλοῦσι βαθμηδὸν ὕδωρ καὶ διανέμουσιν εἰς τὰς κρήνας.

Αἱ κυριώτεραι κρῆναι αὐτῆς εἶναι:

Πρῶτον ἡ ἀρχαία κρήνη τοῦ Σουλεϊμὰν Χὰν μὲ τὸ ἑξῆς χρονόγραμμα:

«Ὁ ἄναξ Σουλεϊμάν, ἱδρυτὴς ἀγαθοεργῶν καθιδρυμάτων, κάτοχος τῆς θαλάσσης καὶ βασιλεὺς τῆς ξηρᾶς. Ποιήσαι Κύριος αὐτὸν εὐπρόσδεκτον εἰς τὸν παράδεισον. (Ἰδοὺ) ἔφθασε (καὶ) τὸ χρονόγραμμα τῆς Κρήνης:

Δφη αὐτῷ εἰς ἀντιμισθίαν (τῆς κρήνης) τὸ (παραδείσιον νέκταρ) Κεβσέρ.

Ἔτος 925 (Ἐγείρης).

(Κατόπιν ἔρχεται) ἡ κρήνη: Νταγὶὲ Καδὴν τσεσμεσῆ (ἡ κρήνη τῆς τροφοῦ Δεσποίνης), ἀποτελουμένη ἀπὸ τρεῖς πηγὰς ῥέοντος ὕδατος, ἡ κρήνη Κοὺρτ Σεφὲρ ἀγά, ἡ Ἰμαρὲτ-τσεσμεσί, ἡ Ἀδζὴ-τσεσμὲ (πικρὰ πηγὴ—κρήνη) εἰς τὴν χριστιανικὴν συνοικίαν, ἡ κρήνη τοῦ Ἰμπραχὶμ Ἐφένδη, τοῦ κρατοῦντος ἡμερολόγιον λογιστοῦ τοῦ Σουλτάνου Μουρὰτ Χὰν τοῦ IV, πλησίον τοῦ Ἰμαρὲτ-Χανίου, ἡ ἐν τῇ ἀγορᾷ κρήνη τοῦ Σουλεϊμὰν ἀγά, τοποτηρητοῦ τοῦ ἀρχηγοῦ Γιενιτσάρων, καὶ ἄλλαι.

Οἱ τεκιέδες τῆς Τυρολόης.

1) Ὁ τεκὶὲς τοῦ Ἀπδῆ Χαλιφὲ 2) ὁ τοῦ Καραδζὰ Ἀχμὲτ Σουλτὰν 3) ὁ τοῦ Δαοὺτ-Δεδέ. Πάντες οὗτοι εἶναι διάσημοι οὐδοὶ (αὐλαὶ) τῶν ὀπαδῶν τῆς μονοθεϊστικῆς πίστεως.

Ἡ Τυρολόη ἔχει δέκα ὀκτὼ μεγάλα χάνια, διότι κειμένη ἐπὶ τῆς μεγάλης δημοσίας ὁδοῦ, ἡ πόλις αὐτὴ μεταβάλλεται εἰς ὠκεανὸν ἀνθρώπων δὶς τῆς ἑβδομάδος, λόγῳ ἐμποροπανηγύρεως.

Τὰ χάνια της ὅλα εἶναι στερεὰ καὶ πλούσια. Τέσσαρα δ᾽ ἐκ τούτων ἐξ ὁλοκλήρου μολυβδοσκεπῆ. Εἰς μὲν τὴν ἀγορὰν κεῖνται τὸ Ἀχμὲτ-Ἐφένδη-Χάνι, Τακὶεδζῆ-Ζαδὲ-Χάνι ἐπὶ δὲ τῆς ὁδοῦ Χηντὴρ ἀγὰ τά: Ὀδα-Μπασῆ-Χάνι, Γιουμουρδζὰκ-Ζαδὲ-Χάνι, Ἀκτσὲ Κοϊλοὺκ ὀγλοῦ Χάνι, Ὀσμὰν-Δεδὲ-Χάνι, Δαοὺδ-Ζαδὲ-Χάνι, Χεδαγὶὲτ-Οὐλλάχ- Τσελεπῆ-Χάνι, Κατὴρ-Ναλπαντῆ-Μουσταφᾶ Μπεσὲ Χάνι, Κηζὴλ-Μπὰς-Ζαδὲ-Χάνι, Χασὰμ- Δεδὲ-Χάνι. Ὅλα τὰ Χάνια ταῦτα εἶναι διάσημα μέγαρα ξενοδοχείων.

Λουτρὰ ἔχει δύο: Τὸ πρῶτον εἶναι τὸ τῆς Δαγὶε-Χατοὺν-Χαμάμ, διπλοῦν (χωριστὰ δι᾽ ἄνδρας καὶ γυναῖκας), τὸ κτίριον τοῦ ὁποίου εἶναι κομψόν, ὁ δὲ ἀὴρ λίαν εὐχάριστος, ἀλλὰ τὸ ὕδωρ ὑφάλμυρον. Τὸ δὲ Ἰμαρὲτ-Χαμὰμ εἶναι (ἀνάθημα) τοῦ Σουλτάνου Σουλεϊμὰν Χάν, ἐπίσης διπλοῦν. Ἐκτὸς τούτου ὑπάρχουσιν εἴκοσι ἓξ εἰσέτι περίπου οἰκιακὰ λουτρὰ ἀριστοκρατικῶν οἰκογενειῶν. Διασημότεροι μεταξὺ τῶν προκρίτων τῆς πόλεως εἶ-

ναι οἱ ἑξῆς: Σεμσὶ-Ζαδὲ Τσελεπῆ, Ἀλιμὶ-Ζαδὲ Ἐφένδη, Γαϊρὶ Ἐφένδη, Μπαλῆ Ἐφένδη, ὁ στρατηγὸς Ἀλὶ-Μπεσέ, οἱ Ἀραμπαδζὴ Ζαδέδες. Ἡ πόλις ἔχει ἐν ὅλῳ ἑξακόσια καταστήματα ἀλλὰ δὲν ἔχει μπεζεστένιον. Ἐπειδὴ ὅμως ἐνταῦθα συγκεντροῦνται παντοίου εἴδους ἐπαγγελματίαι, πλεῖστοι δ᾽ ἐξ αὐτῶν διαμένουσιν εἰς τὰ χάνια, τὰ πλεῖστα ἐκ τούτων ἔλαβον μορφὴν μπεζεστενίων, ὅπου εἶναι ἀποτεθησαυρισμένα ὅλα τὰ πολύτιμα ἀντικείμενα καὶ ἐμπορεύματά των.

Τὸ κομψότερον ἐν τούτοις τμῆμα τῆς ἀγορᾶς εἶναι ἐσκεπασμένον, συνέπεσε δὲ νὰ κεῖται παραπλεύρως εἰς τὴν μεγάλην Λεωφόρον. Αἱ δημόσιαι ὁδοί της εἶναι ἐστρωμέναι μὲ λευκοὺς λίθους.

Ἡ ἀγορὰ τῶν παντοπωλῶν ἔτυχε νὰ εὑρεθῇ εἰς μίαν συνοικίαν. Συνελόντι εἰπεῖν, ἐπειδὴ αἱ ἀγοραὶ αὐτῆς εἶναι κεχωρισμέναι κατὰ συντεχνίας τοῦτο προσδίδει ἰδιαιτέραν αἴγλην καὶ λάμψιν εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς ἀγορᾶς παρὰ τὸν πρὸς ἀλλήλας ἀνταγωνισμὸν καὶ ἀντίδρασιν ἑκάστης ἐξ αὐτῶν.

Τὸ κλῖμα τῆς πόλεως εἶναι πολὺ γλυκύ. Ἂν καὶ ἔχει ἀμπέλους, ἡ σταφυλή της δὲν εἶναι περιζήτητος. Ὁ τυρός της εἶναι περιζήτητος καὶ ἐξακουστὸς εἰς τὸ Βυζάντιον, τὴν Ἀραβίαν καὶ τὴν Περσίαν εἰς τοιοῦτον βαθμόν, ὥστε ὁ εἰς τρίμμα τυρὸς τῆς Τυρολόης, ὁ νωπὸς αὐτῆς τυρὸς (ἐν σχήματι) γλώσσης καὶ ὁ κασκάβαλος (κασέρι) αὐτῆς δὲν ὁμοιάζουν οὔτε μὲ τὸν σφιγκτὸν τυρὸν (κατὴκ) τῆς Κεμάχης οὔτε μὲ τὸν τῆς Μυτιλήνης οὔτε μὲ τὸν τυρὸν «Κουρέϊσε» τῆς Δαμασκοῦ (εἶναι ἀνώτερος ὅλων τούτων), στέλλεται δ᾽ ὡς δῶρον εἰς βασιλεῖς καὶ πλείστας χώρας.

Ὁ τυρὸς τῆς Αἰγύπτου ὁ καλούμενος «δζούπν-ι-χαλοὺμ» ἐν συγκρίσει μὲ τὸν τῆς Τυρολόης πολὺ ὑπολείπεται ὡς πρὸς τὴν γεῦσιν ὡς ὁ τῆς Βάρνης. Ἡ δ᾽ ἐξαιρετικὴ ποιότης αὐτῶν ἐξηγεῖται διὰ τοῦ γεγονότος, ὅτι εἰς τὰς πεδιάδας τῆς Τυρολόης βόσκουν εἰς ποίμνια πολλαὶ ἑκατοντάδες χιλιάδων προβάτων, τὰ ὁποῖα ὅλα τρεφόμενα διὰ μυριάδων εἰδῶν χόρτων καὶ ἀνθέων τῶν πεδιάδων καὶ λειμώνων παράγουσιν (ἔξοχον) γάλα.

Ὁ λαὸς τῆς Τυρολόης εὐημερεῖ πολύ. Εἶναι πλούσιος, κάτοχος πολλῶν ἀγαθῶν, ἰδιοκτῆται χιλιάδων προβάτων.

Πρὸς νότον τῆς πόλεως ταύτης ἐπὶ τῆς ἀκτῆς τῆς βυζαντινῆς θαλάσσης (κεῖται) ἡ Ραιδεστὸς (Τεκφοὺρ Νταγὴ καὶ Τεκὶρ Νταγὴ) εἰς ἀπόστασιν ἑνὸς σταθμοῦ ἐντεῦθεν. Ἐπίσης εἰς ἀπόστασιν ἑνὸς (;!) σταθμοῦ (μιᾶς ἡμέρας) πρὸς βορρᾶν κεῖται ἡ πόλις Κὴρκ-Κελισὰ (Κὴρκ-Κίλισὲ—Σαράντα Ἐκκλησίαι) πρὸς δυσμὰς δ᾽ ἡ Ἀδριανούπολις [1]) κεῖται εἰς ἀπόστασιν τεσσάρων σταθμῶν.

Τὰ περίχωρα αὐτῆς ἀποτελοῦνται ἀπὸ χωρία ἀκμάζοντα καὶ πλούσια.

---

1) Διὰ τὴν περιγραφὴν τῆς Ἀδριανουπόλεως ὁ Ἐβλιγᾶ Τσελεπῆ ἀφιεροῖ περὶ τὰς 60 σελίδας τοῦ Γ′ τ. τοῦ Σεγιαχετναμέ του.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Τὰ προσκυνήματα τῆς Τυρολόης.

Πρὸς τὸ μέρος τοῦ Κιοπρουδζῆ εἶναι τὸ προσκύνημα: Ὀσμὰν-Δεδὲ ζιγιαρετί. Ἐπειδὴ ὁ λαὸς ὅλης τῆς χώρας τρέφει μεγάλην εὐλάβειαν πρὸς τὸ ἄτομον τοῦ ὁσίου τούτου, ἀθρόος προσέρχεται μὲ διάφορα τάμματα (ταξίματα) εἰς ἐπίσκεψιν (τοῦ προσκυνήματος) αὐτοῦ.

Ὁ Μεβλιὰ Μπεχιστῆ Ἐφένδης κατάγεται ἀπὸ τὴν πόλιν Βιζὲ (Βιζύη). Ἀξιωθεὶς τοῦ τάφου (ἀποθανὼν) ἔφθασεν εἰς τὸν παράδεισον.

Ἐτάφη δ' ἐν Τυρολόῃ ἐν τῇ αὐλῇ κελλίου ἐρημίτου. Ἐπὶ τοῦ ἐπιτυμβίου λίθου του ἐχάραξεν, ἰδίᾳ χειρί, τὸ χρονόγραμμά του:

«Ἀπεδήμησεν ἤδη ὁ μακαρίτης...ἐπιτυχὼν τῆς θείας εὐσπλαχνίας». Ἔχει πολλὰ συγγράμματα. Καὶ ὁ Μεβλιὰ (κύριος) Οὐζοὺν Μπαλῆ ἐφένδης, ὅτε ἀπέθανε διατελῶν καθηγητὴς τοῦ Ἰμαρὲτ ἐτάφη πλησίον τοῦ ἱεροδιδασκαλείου τούτου ἐπὶ τῆς λεωφόρου.

Ὑπῆρξε σοφός, ἐνάρετος ἀνὴρ καὶ συγγραφεὺς μοναδικῆς αὐθεντίας εἰς τὴν ἐπιστήμην τοῦ «Χαδὶς» (Μουσουλμ. παραδόσεις).

Πλήρως θεασάμενοι τὴν πόλιν ταύτην ἐξεκινήσαμεν ἐκ ταύτης πρὸς δυσμὰς καὶ διελθόντες τὴν λιθίνην γέφυραν εἰς τὴν συνοικίαν τῶν χριστιανῶν πλησίον τοῦ Βιράν-Καλὲ (κατηρειπωμένον φρούριον), κείμενον ἐπὶ τῆς ὄχθης τοῦ Σοὺρ ἐφθάσαμεν εἰς τὸ χωρίον «Ὀλὰν Μετὶ» καὶ ἐντεῦθεν μετὰ ἑξάωρον πορείαν εἰς τὸ ἀκμαῖον χωρίον «Δουχὰν-Καρηστηρὰν» (ὁ ἀναμιγνύων καπνόν), ὅπερ ἔχει ἑκατὸν οἰκίας, ἓν δζαμίον, καὶ ἓν χάνιον, εἶναι δὲ μέγας σταθμὸς μεταξὺ Τυρολόης καὶ (Λουλὲ-) Μπουργὰς ἀπέχον ἑκατέρωθεν, εἰς ἐποχὴν χειμῶνος, ἓξ ἀκριβῶς ὥρας. Λάκκοι ἑλώδεις καὶ ἀδιαπέραστος πηλὸς σχηματίζονται ἐνταῦθα κατὰ τὸν χειμῶνα.

Ἐκκινήσαντες ἐντεῦθεν πάλιν πρὸς δυσμὰς ἐφθάσαμεν εἰς τὴν πόλιν Μπουργάζ.

Περιγραφὴ τοῦ φρουρίου (Λουλὲ-) Μπουργάζ.

Τοῦτο ἔκτισεν ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰντεροὺν (; ἢ Ἀϊντεροὺν) καὶ ἐδώρησεν εἰς τὸν βασιλέα Ἀλίν, υἱὸν τοῦ Γιάνκο. Τόσον δ' ἤκμασε τὸ φρούριον τοῦτο κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ὥστε ὁ Ἀλὶν διέμενε πότε ἐν Κωνσταντινουπόλει εἰς τὸ Τεκφοὺρ-σεράϊ (αὐτοκρατορικὸν ἀνάκτορον) καὶ πότε διεχείμαζεν ἐν Μπουργάζ, κατὰ δὲ τὸ ἔαρ ἐξήρχετο, πρὸς θερινὴν διαμονήν, εἰς τὰ ὄρη τῆς Στράνδζας.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ